

HE 173/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Eduskunnan talousvaliokunta, 5.11.2024
Lakimies, varatuomari Kai Massa

Työtä ja hyvinvointia koko Suomeen • Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

1. Alkoholipolitiikassa tulisi suosia anniskelua

- **Alkoholin anniskelun osuus kokonaiskulutuksesta on alentunut 25 vuodessa 20 prosentin tasolta 10 prosentin tasolle.**
 - Matkustajatuonnin osuus on noussut vastaavana ajankohtana voimakkaasti. Ulkomailta hankitun alkoholin osuus tulee nousemaan, kun hallitus selventää ulkomailta hankitun alkoholin oston sääntelyä. Häviäjiä ovat erityisesti ravintola-ala ja sen työntekijät sekä valtio veronsaajana.
- **Ilman anniskelulupaa toimiva ravintolaelinkeino kukoistaa.**
 - Asiakkaiden omat alkoholijuomat sallivien ravintoloiden ei tarvitse noudattaa anniskelua koskevia säännöksiä, ne eivät ole viranomaisvalvonnan piirissä eivätkä ne maksa valvontamaksuja. Asiakkaiden ravintolaan tuoma alkoholi on lähes poikkeuksetta hankittu ulkomailta, joten verotulotkaan eivät jää Suomeen. Tällaisia ravintoloita Suomessa on satoja.
- **Alkoholipolitiikassa pitäisi edistää alkoholin nauttimista valvotussa ympäristössä eli anniskeluravintoloissa.**
 - Paras keino siirtää alkoholin kulutusta ravintoloihin sekä lisätä työllisyyttä ja verotuloja, olisi laskea anniskelun arvonlisävero 25,5 prosentista 14 prosenttiin.

2. Hallituksen esityksen valmistelusta

- STM lähetti lausuntokierrokselle HE-luonnoksen kesällä 2024. MaRan lausunto lakiehdotuksesta oli hyvin kriittinen, mutta hallituksen esityksen lausuntopalautteessa ei ole tuotu esille lainkaan MaRan esittämiä näkökohtia.
- STM ja THL ovat huolissaan alkoholin kulutuksesta mutta eivät kiinnitä lainkaan huomiota alkoholin matkustajatuontiin ja alkoholin tilaamiseen ulkomaisista verkkokaupoista ja niistä aiheutuviin alkoholihaittoihin.
 - Ulkomailta matkustajatuontina hankittujen ja verkkokaupoista tilattujen alkoholierien määrät ovat erittäin suuria verrattuna esimerkiksi ravintolakäynnillä nautittuun alkoholimäärään.
- THL on aina ilmoittanut alkoholin kotimaista saatavuutta lisättäessä, että haitat kasvavat. Näin ei ole tapahtunut viimeisissä alkoholilainsäädännön uudistuksissa.
- **Hallituksen esityksen valmistelu STM:ssä on johtanut ravintola-alan kannalta epätoivottuun ja kielteiseen lopputulokseen.**

3. Alkoholitoimituksiin esitetään erittäin raskasta byrokratiaa

- Hallitusohjelmakirjaus: Alkoholitoimitus tehdään mahdolliseksi ikärajavaltuutusta turvaten.
- **Ehdotettu sääntely on kuitenkin niin raskasta ja byrokraattista että pienemmät toimijat eli valtaosa ravintoloista eivät pystyisi itse kuljettamaan alkoholijuoma asiakkailleen.**
- Hallituksen esityksessä ei huomioida lainkaan kotimaisen alkoholinkeinon ja ravintoloiden kilpailutilannetta matkustajatuonnin ja jatkossa yhä enemmän myös ulkomaisen alkoholijuomien verkkokaupan kanssa.
 - Kun asiakas tilaa ravintolasta ruoka-annoksen ja sen kanssa pullon olutta, esityksen byrokraattisia menettelytapoja tulee noudattaa.
 - Kun asiakas tilaa ulkomaisesta verkkokaupasta vaikka 10 litraa viiniä kotiovelleen, mitään sääntelyä ei ole, esimerkiksi alaikäinen voi vastaanottaa tilauksen.

3. Alkoholitoimitukseen liittyvän turhan byrokratian poistaminen

- Esitys vahvasta tunnistautumisesta verkkokauppaostoksissa aiheuttaa turhaa byrokratiaa ja kustannuksia.
 - ❑ **Riittää, että ikäkontrolli tehdään kun alkoholijuomat luovutetaan**
- Esityksen mukaan juomia luovutettaessa ikä pitäisi tarkistaa kaikilta myös esimerkiksi keski-ikäiseltä tai vanhukselta (malliesimerkki ylimitoitetusta byrokratiasta).
 - ❑ **Riittää, että ikä tarkistetaan henkilötodistuksesta, jos siihen on tarvetta.**
- Vaatimus ikätarkastusten todennettavuudesta edellyttäisi, että toimitusluvanhaltija joutuisi ottamaan käyttöön teknisiä järjestelmiä ja laitteita sekä käsittelemään suurta määrää henkilötietoja. Varsinkin pienet toimijat, kuten ravintolat, jättäisivät luvan hakematta eivätkä voisi itse kuljettaa alkoholijuomia.
 - ❑ **Vaatimus todennettavuudesta poistettava.**
- Myös viranomaisen oikeus asettaa rajoituksia ja ehtoja ongelmallinen.
- Toimitusmääriin perustuva lisävalvontamaksu lisäisi ravintoloiden valvontamaksutaakkaa.

4. Seuraamusmaksu

- **Seuraamusmaksun ylärajan nostaminen 1 000 eurosta 20 000 euroon on kohtuutonta eikä sille ole mitään perusteita.**
 - Tällaisen lainsäädännön muutoksen tulee perustua käytännön valvonnassa havaittuihin vakaviin epäkohtiin. STM ei ole esittänyt tällaisia.
 - MaRan jäsenyritykset ohjeistavat ja kouluttavat henkilökuntaansa anniskeluasioissa. Lähes poikkeuksetta anniskelussa tapahtuva rike aiheutuu yksittäisen tarjoilijan huolimattomasta menettelystä.
 - Kun seuraamusmaksun määrään vaikuttaisi luvanhaltijan taloudellinen asema, anniskelurikkeestä voisi seurata rikkomuksen laatuun nähden kohtuuttoman suuri taloudellinen seuraamus yritykselle. Pienille ravintoloille henkilökunnan virhe voisi puolestaan aiheuttaa taloudellisen katastrofin ja jopa konkurssiriskin.
- **MaRa: Seuraamusmaksun määrä tulee pysyä ennallaan 300 – 1000 eurossa.**

5. Anniskeluluvan peruuttaminen määräaikaaisesti

- Alkoholilaissa seuraamukset anniskelurikkeistä on porrastettu (huomautus, seuraamusmaksu, määräaikainen anniskeluluvan peruutus...).
- Hallituksen esityksen mukaan anniskelupa voitaisiin peruuttaa määräaikaisesti ilman aiempaa seuraamusta, jos kyse olennaisen velvollisuuden rikkomisesta.
- **Tämä on ravintoloiden kannalta kohtuutonta ja vesittää alkoholilain seuraamusten porrastamisen.**
 - Esitys ei huomioi, mikä on ollut rikkomuksen syynä ja onko luvanhaltijan ohjeistuksissa tai omavalvonnassa ollut puutteita.
 - Missä muussa elinkeinossa yksittäisen työntekijän inhimillinen virhe voi johtaa perustuslaissa suojatun elinkeinonharjoittamisen määräaikaisen menettämiseen?

6. Anniskeluluvan pysyvä peruutus

- Hallituksen esityksen mukaan lupaviranomainen voisi peruuttaa luvan pysyvästi, jos toiminnanharjoittaja määräaikaisen luvan peruuttamisen jälkeen jatkaa velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä.
- Laissa ei asetettaisi mitään kynnystä sille missä tilanteissa viranomainen voisi määräaikaisen luvan peruutuksen jälkeen peruuttaa luvan pysyvästi.
- Ravintola, jolta olisi kerran peruutettu lupa määräaikaisesti, joutuisi pelkäämään, mitä seuraavasta tarkastuskäynnistä seuraa.
- **Ehdotus on ravintoloille täysin kohtuuton**

6. Anniskeluluvan pysyvä peruutus

- Rehelliselle ravintolayritykselle, jolle on kertynyt esimerkiksi verovelkaa taloudellisten vaikeuksia takia, annetaan tällä hetkellä mahdollisuus korjata puutteet lupaedellytyksissä kohtuullisessa määräajassa. Määräaika on välttämätön, jotta yritys pystyy selviytymään vaikeuksistaan.
- Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että määräaika poistetaan, jolloin lupa voitaisiin peruuttaa heti pysyvästi.
- Anniskeluluvan peruuttaminen on ravintolayrittäjälle taloudellinen katastrofi ja se johtaa myös työpaikkojen menetyksiin.
- **Ehdotus on taloudellisissa vaikeuksissa olevien ravintoloiden kannalta täysin kohtuuton.**

7. Ravintoloiden seuraamuksia ei tule kiristää

- Alkoholin kokonaiskulutuksesta noin kymmenen prosenttia tapahtuu ravintoloissa. Valtaosa alkoholihaitoista aiheutuu kotona, kaduilla ja muissa valvomattomissa olosuhteissa tapahtuvasta alkoholinkäytöstä.
- On vaikea ymmärtää, miksi hallitus esittää ravintoloille ankarampia seuraamuksia ja haluaa syventää taloudellisissa vaikeuksissa olevien ravintoloiden ahdinkoa
- **Nykyinen alkoholilaissa oleva seuraamusjärjestelmä on toimiva eikä sitä tule kiristää.**

MA·RA